

Madáretetőnk vendégei

Közeleg a tél és kertjeinkben, parkjainkban, játszótereken telelő madarak már nehezen találhatnak enni valót maguknak. Egyre több faj kerül veszélybe, segítsünk a fennmaradásukban, hogy gyönyörködhesünk látványukban, hangjukban.

Madárkalács készítése

Hozzávalók:

- napraforgómag, dióbél, zabpehely....
- marhafaggyú,
- 1ek napraforgóolaj

Adj egy adag olvasztott zsiradékhoz két adag magot, vagy magkeveréket. Amikor kezd megdermedni, de még alakítható, formáld belőle gombócokat, kötdzd hálóbba, majd függeszd fel egy faágra.

Fontos, hogy a magokra csak annyi zsiradékot önts, amennyi az összeragasztásukhoz szükséges. Ha túl sokat öntesz, a zsír és a magkeverék esetleg különválik. Tartós hidegben a sertészsír is használható, nagyon hideg időben pedig a még folyékony madárkalácsot egy fenyőfa ágaira is rá lehet csorgatni, ahol szépen megszilárdul.

Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*)

A leggyakoribb harkályfajunk, amely a városok kertjeiben, parkjaiban sokféle fészkel, ahol sok idős fa található.

A többi harkályfajtól az arcmintázata alapján különböztethető meg, a fehér pofafoltját a bajuszsávból kiinduló vékony fekete csík vágja

ketté, amely egészen a tarkóig felnyúlik

A nemeket könnyen megkülönböztethetjük a tarkó alapján, a hímeken egy élénkpiros folt található, a tojókon ez a folt hiányzik, tiszta fekete a tarkójuk.

December vége felé már kezdődik a párválasztás időszaka, ilyenkor sokféle találkozhatunk kergetőző, hangoskodó harkályokkal. A kemény téli hidegekben rendszeresen megjelenik az etetőn is, **szalonnával és madárkaláccsal** kertünkbe csalogathatjuk.

Vörösbegy (Erithacus rubecula)

Egyik legmutatósabb énekes madarunk, amely főleg domb-, és hegyvidéki erdeink patak völgyeinek jellegzetes költőfaja. Szívesen megtelepszik nagyobb kertek, parkok viszonylag zavaratalanabb részein, ahol előnyben részesíti a borostyánnal benőtt élőhelyeket.

Gyönyörű énekét már március végétől, hallhatjuk, egyik legszebbike a hazai madárfajokénak. Igen rejtett életmódú madár, bokrok, cserjék alatt bujkál, de ha türelmesek vagyunk, megfigyelhetjük, amint rovarokért és pókokért kiugrál a bokrokból.

Ilyenkor télen előszeretettel húzódnak be kertekbe, parkokba az északi országokból telelni hozánk érkezett vörösbegyek.

Almával, sajtdarabkákkal vagy egyéb konyhai maradékkal segíthetjük a zord, téli napok átvészelését.

Fekete rigó (Turdus merula)

Egyike a leggyakoribb városi énekesmadarunknak. Nálunk vonuló madár, amely a telet a Földközi-tenger mellékén tölti, de enyhébb teleken a városi madarak áttelelnek. Számuk az ősz folyamán északi országokból érkezett madarakkal bővül, amelyek nálunk töltik a telet.

A hím narancssárga csőre és koromfekete tollruhája alapján könnyen megkülönböztethető a barnás színezetű és piszkos-sárga csőrű tojó példányoktól.

Fákra helyezett **almával**, illetve az etető vagy a bokrok alá szórt **konyhai maradékkal** szoktathatjuk kertünkbe.

Barátcinege (*Parus palustris*)

Kifejezetten erdei cinke faj, de nagyobb kertek és parkokban is megtelepszik

A hím és a tojó azonos színezetűek, koromfekete sapkával és torokfolttal, alsóteste piszkosfehér, míg dolmánya és szárnya barnásszürke színezetű. Jellegzetes dé-dé-dé hangjával hívja fel magára a figyelmet.

Télen vegyes cinegecsapatokban gyakran láthatjuk az erdőkben, és az etetőn is szívesen megjelenik társaival, ahol leginkább **olajos magvakat** fogyaszt.

Széncinege (Parus major)

Leggyakoribb cinegefajunk, városok kertjeiben, parkjaiban szinte bárhol találkozhatunk vele.

A többi cinegefajtól könnyen megkülönböztethetjük a tiszta fekete fejtető, torok és tarkó alapján és nagy fehér pofafoltjáról. Háta zöldes, szárnyfedői és farka kék színezetű, alsóteste élénksárga, amelyet széles fekete mellszalag vág ketté, ez alapján lehet a nemeket is meghatározni, a hímeknek sokkal vastagabb és szélesebb ez a szalag, mint a tojókon.

Olajos magvak, szalonna és madárkalács rendszeres kihelyezésével az etetők mindennapos vendége lesz.

Kék cinege (*Parus caeruleus*)

Gyakori cinegefajunk. Jellegzetes égszínkék sapkával és szárnyfedőikkel, zöldes háttal és sárga alsótesttel. Fehér arcfoltját sötétkék keret szegélyezi és egy vékony fekete csík osztja ketté. A hímeket és tojókat terepen nehéz meghatározni, de hímek ragyogóbb és élénkebb kék színűk alapján térnek el a tojó példányoktól.

Télen egyes cinegecsapatokban járják a városok kertjeinek, parkjainak az etetőit, ahová **madárkaláccsal, szalonnabőrkével és olajos magvakkal** szoktathatjuk őket.

Csuszka (*Sitta europaea*)

Gyakori erdei madárfaj, amely leginkább az öreg, odvas fákon gazdag erdőrészeket szereti, de városokban is sokféle találkozhatunk vele kertekben, parkokban, temetőekben, ahol nagyobb, idősebb fákat talál fészkeléshez.

Odúlakó madár. Szinte kizárólag a fák törzsén vagy vastagabb ágain láthatjuk, amint harkály módjára kúszik a fákon, miközben lárvákat, rovarokat keresgél a fák repedéseiben. Az egyetlen madárfajunk, amely képes a fán fejjel lefelé is mozogni.

A madár felsőteste palaszürke, alsóteste narancsos-rozsdás színezetű, hosszú fekete szemsávval és hegyes, árszerű csőrrel.

Télen gyakran megjelenik az etetőn, ahol elsősorban napraforgómagot fogyaszt.

Szajkó (*Garrulus glandarius*)

A mindenki által közismert mátyásmadár, erdeink színpompás varjúféléje. Napjainkban minden parkosabb élőhelyen megjelenik a városban és sajnos sok énekesmadarunk költését tönkreteszi fészekrablásaival

Összetéveszthetetlen más madárral, fekete-fehéren csíkozott fej-tetejével, vastag fekete bajuszsávjával és túlnyomórészt rózsaszínes barna hátával és alsótestével. Evezőtollai feketék, szárnyán széles fehér tükörrel, a nagy szárnyfedők világoskék, amely leginkább a repülő madáron tűnik fel. Farcsíkja hófehér, farka fekete.

Igen éber madár, az erdő egyik őre, veszélyhelyzetben, héja feltűnésekor vagy ember közeledtére hangos, recsegő vészkiáltásba kezd.

Télen gyakran megfordul a kertekben **mogyorót, diót, makkot** keresve, de az etetőn is megjelenik **olajos magvakért**.

Házi veréb (*Passer domesticus*)

Közismert városi madarunk, kizárólag urbanizált környezetben fordul elő. Minden életfeltételét megtalálja a városokban, falvakban.

A nemek könnyen megkülönböztethetőek, a hím fejteteje szürke és széles fekete torokfoltja van, amely az öregebb egyedeknél egészen a begyre is kiterjed. Alsóteste piszkoszürke, felsőteste sötétbarna, csíkos mintázattal. A tojó példányok sokkal egyszerűbb kinézetűek, hiányzik a szürke sapka és a fekete torok, de egy, határozott vastag, világos szemsávjuk van.

Igen agresszív madarak, sokszor a cinegét is elzavarják az etetőről, ezért érdemes oldalról zárt és csak alulról nyitott dúcetetőket kihelyezni vagy lopótökből, műanyag palackból készített etetőket kiakasztani a cinegék számára.

Mezei veréb (*Passer montanus*)

Szintén nagyon gyakori madár, bár elsősorban vidéken, falvakban, tanyaánál, gazdasági épületek közelében telepszik meg, mindig emberi környezetben. Nyugat-európai állománya fogyatkozóban van, ezért is helyezte az Európai Unió természetvédelmi oltalom alá és választotta az MME a 2007-es év madarának.

Rokonától, a házi verébtől tiszta csokoládébarna fejéről, barna arcfoltjáról és kisebb méretéről lehet megkülönböztetni.

Rendszeres vendége az etetőeknek, nagyobb kertekben, parkokban, temetőekben vagy külvárosi, peremkerületi részekben sokfelé találkozhatunk vele.

Erdei pinty (Fringilla coelebs)

Egyik leggyakoribb pintyfélénk, középhegységi és dombvidéki erdeink jellegzetes madara, de mára a városok nagyobb kertjeiben, parkjaiban is fészkel. Jellegzetes és igen hangos énekét áprilistól hallhatjuk.

A hím igen színes madár, kékesszürke fejjel és rózsaszínes borvörös beggyel, mellel és alsótesttel. A tojó sokkal egyszerűbb szürkésbarnás színű, de mindkét nemen jól látható a fekete szárnyakon lévő fehér vállfolt és szárnycsík.

Az etetőkön szívesen megjelenik, de leginkább a földön láthatjuk, amint az etetőből kiesett **magokat** szedegeti.

Fenyőpinty (*Fringilla montifringilla*)

A skandináv országok fészkelő pintyfaja, amely sokszor nagy csapatokban lepi el Közép-Európát a hidegebb teleken.

A hím és a tojó egyaránt színpompás madár, kékesfekete fejükkel, narancsos mellükkel és fehér alsótestükkel. Persze téli tollruhájuk, amikor hozzánk érkeznek, sokkal halványabb színekben őrzi meg a nyári tollazat szépségét, de narancssárga mellük és vállfoltjuk ekkor is megmarad. Röptében feltűnő fehér farcsíkjuk van.

Elsősorban a bükkfák termését fogyasztja nagy mennyiségben, de télen gyakorta megjelenik az etetőn, ahol **pintyeleséget és olajos magvakat** fogyaszt.

Zöldike (*Carduelis chloris*)

Igen gyakori egész évben látható madarunk. A városokban is sokfelé fészkel, de mindig örökzöldek közelében telepszik meg, amelyek jó bújóhelyet és fészkelési lehetőséget kínálnak számukra.

Az egész madár színe mohazöld, némi szürke arcfolttal és karevezőkkel, a szárnyon széles sárga szárnycsík látható, amit a kézevezők sárga szegélye alkot. A tojó példányok barnásabb zöldek, nem olyan élénk színűek, mint hímek.

Télen nagy, akár más pintyfajokkal alkotott vegyes csapatokban láthatók a szántókon, tarlókon gabona -és gyommagvakat keresve. Az etetőkön gyakori vendég, **olajos magvakat**, főleg **napraforgómagot** eszik.

Tengelic (*Carduelis carduelis*)

Stiglic néven is ismert, tarka kis pintyfélé, amely gyakran fészkel parkokban és kertekben, főleg lombhullató, ritkábban örökzöld fákön. Állandó madarunk.

Fekete-fehér-piros arcáról, világosbarna hátáról és fekete szárnyain keresztül húzódó széles sárga szárnycsíkjáról könnyen felismerhető. A nemek nagyon hasonló színezetűek, nem lehet őket meghatározni.

2017-re a tengelicet az **Év madarának** választották.

Ha házilag kívánjuk őket etetni, akkor arra kell felkészülnünk, hogy természetéhez képest viszonylag sokat eszik. Egy-két madárka beül az etetőbe és az egész napját ott tölti, kisebb-nagyobb megszakítással

Csíz (*Carduelis spinus*)

Az északi országok jellemző pintyfaja. Magyarországon az Északi középhegységben, a Kőszegi és a Soproni hegységben fészkel elszórtan. Télen nagy csapatokban jelenik meg hazánkban, főleg az égeresekben és nyírfákon, ugyanis ezeknek a fáknek a termései a legjelentősebb táplálékforrásai.

A madarak zöldessárga színűek, sávozott háttal és testoldallal, a hímek fejteteje és torka fekete. A tojók fakóbb színűek a hímeknél, a fekete fejtető és a torok fekete színe hiányzik. Fekete szárnyukon széles sárga szárnycsík látható.

Etetőn ritkán jelennek meg, de ha nem találhatnak a szabadban természetes táplálékot, akkor szívesen fogyasztanak **pintyeleséget** vagy **olajos magvakat**.

Süvültő (*Pyrrhula pyrrhula*)

Egyik legszebb, a pintyfélékhez tartozó énekesmadarunk, amely főként északabbra fekvő országok és a szubalpin régió fészkelő madara. Főleg tűlevelű vagy ritkábban elegyes erdőkben telepszik meg. Magyarországon elszórtan fészkel, lucosokban az Északi középhegységben, és a Kőszegi -, Soproni hegységben.

A nemek egyértelműen meghatározhatók, a hím egész alsóteste és arca rózsás-pirosas, palaszürke háttal és fekete sapkával, a tojó alsóteste viszont szürkésbarna színű és szintén fekete sapkája van. Mindkét nem szárnyai feketék, fehér szárnyfolttal és széles fehér farcsíkjuk van, amit röptében lehet leginkább jól látni.

Szeptembertől április elejéig igen gyakori, csapatos téli vendég - az év ezen szakában a magashegységi, valamint az északi költőállományok délre vonulnak, hogy a zord időszakot a Kárpát-medencében töltsék.

Az etetőn ritkán mutatkozik, inkább parkok, kertek ostorfáinak, juharfáinak és japánakácainak termését fogyasztja.

Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*)

Középhegységeink és dombvidékeink gyakori fészkelője, főleg lombhullató erdőkben és gyümölcsösökben költ. Ősszel és a tél folyamán kisebb csapatokba verődik és ilyenkor a városok kertjeiben és parkjaiban is rendszeresen megjelenik.

Igen nagy termetű madár, vastag, robosztus csőréről, (ami a meggy, cseresznye és egyéb magok feltörésére szolgál), rózsaszínes tollazatáról, sötétbarna hátáról és fekete-fehér szárnyairól könnyen felismerhetjük. Röptében jól látható a széles fehér szárnycsíkja..

Télen elsősorban bogyókat, terméseket eszik, de az etetőn is szívesen megjelenik napraforgómagért.